

Stortinget
Arbeids- og sosialkomiteen

Vår dato: 23.03.2026
Deres dato: 12.03.2026
Vår referanse: OMB/HMR

Høringssvar- representantforslag om gjennomsnittsberegning av arbeidstid mv

NHO Reiseliv viser til Representantforslag 157 LS (2025–2026) fra stortingsrepresentantene Martinussen og Aydar. Forslagene gjelder innstramning av regler i arbeidsmiljøloven om gjennomsnittsberegning av arbeidstid, reversering av den utvidede adgangen til å avtale nattarbeid i tidsrommet 21.00 til 23.00, samt innstramning av regler for natt- og søndagsarbeid i varehandel.

NHO Reiseliv er imot alle de foreslåtte innstramningene, men det er bare forslaget om å endre reglene om gjennomsnittsberegning av arbeidstiden som kommenteres her.

Forslaget innebærer flere innskrenkninger av reglene om gjennomsnittsberegning, herunder kortere rammer for daglig og ukentlig arbeidstid, kortere beregningsperiode, samt krav om at gjennomsnittsberegning av arbeidstiden etter skriftlig avtale med tillitsvalgte skal forbeholdes bedrifter bundet av landsomfattende tariffavtale inngått mellom parter med innstillingsrett etter arbeidstvistloven. Dermed skal det ikke lenger være anledning til å avtale en slik ordning mellom lokale parter på bedrifter som bare har lokal tariffavtale.

NHO Reiseliv er sterkt imot disse inngripende innstrammingsforslagene. Vi mener forslagene vil få svært negativ effekt for bedrifter innenfor overnatting-, servering- og cateringbransjen (heretter kalt overnatting- og serveringsbransjen).

Innledningsvis viser vi til NHOs høringssvar som vi stiller oss bak. Nedenfor følger NHO Reiselivs merknader.

Våre hovedmomenter:

- Reiseliv er et uttalt satsningsområde for Støre-regjeringen, som en viktig vekst- og eksportnæring. Forslagene vil vanskeliggjøre denne satsningen, og kommer på toppen av allerede krevende innstramninger de siste årene, blant annet knyttet til innleie.
- Forslaget vil trolig medføre større bruk av midlertidig ansettelse, innleie der det fortsatt er adgang til dette, økt bruk av permittering og mindre mulighet til å tilby ansatte større stillingsprosenter eller heltidsstillinger. I verste fall kan forslaget føre til tap av arbeidsplasser, særlig i distriktene.

NHO Reiseliv er den største arbeidsgiver- og næringsorganisasjonen for reiselivet i Norge med rundt 3 800 medlemsbedrifter innenfor overnattings-, serverings- og opplevelsesbransjene.

Et viktig kjennetegn ved overnattings- og serveringsbransjen er at det er helt normalt å praktisere former for gjennomsnittsberegning av arbeidstiden. Da Stortinget våren 2017 behandlet Reiselivsmeldingen, var et flertall for at det skulle bli enda større fleksibilitet mht. gjennomsnittsberegning av arbeidstiden innenfor reiseliv, blant annet for at sesongbedrifter i distriktene i større grad skulle kunne tilby helårsstillinger.

Generelt er det vanlig og nødvendig med former for gjennomsnittsberegning innenfor alle bransjer og bedrifter der driftstiden krever arbeid til ulike tider av døgnet og i helger, for å få arbeidsplanene til å gå opp. Overnattings- og serveringsbedrifter er dessuten ofte utsatt for store variasjoner i arbeidsmengde, for eksempel på grunn av sesongsvingninger eller andre markerte svingninger i bookinger gjennom året. Eksempler er distriktshotellet eller restauranten med uteservering, som har høysesong i sommerhalvåret og redusert drift i vinterhalvåret. Et annet eksempel er byhotellet som har store arbeidsstopper i forbindelse med konferanser, store selskaper eller julebord, mot vanlig drift ellers i året. Gjennomsnittsberegning av arbeidstiden er et hensiktsmessig og avgjørende virkemiddel for å kunne tilpasse arbeidskraften til det faktiske behovet.

Etter vårt syn er gjennomsnittsberegning av arbeidstiden i tillegg en balansert og velferdsmessig god løsning. Blant annet fordi det ligger i ordningen at den må være skriftlig avtalt mellom de aktuelle parter, samtidig som den samlede arbeidsmengden i beregningsperioden uansett skal være innenfor den alminnelige fastsatte arbeidstiden.

For mange arbeidstakere er dessuten slike fleksible arbeidstidsordninger en viktig grunn til at de søker seg til bransjen. Hele 34 prosent av de ansatte innen overnattings- og servering er 24 år eller yngre. Mange av disse ønsker å jobbe mer i perioder for å kunne reise eller studere i andre perioder. En stor andel av de ansatte har sin bakgrunn fra et annet land enn Norge. Også blant mange av disse er det et ønske om å opparbeide lengre perioder med fri, for eksempel for å kunne besøke familie og slektninger i hjemlandet.

Nesten halvparten av de ansatte innenfor bransjen jobber deltid. I 2023 ble det innført en heltidsnorm i arbeidsmiljøloven. En begrensning i adgangen til å jobbe mer når det er arbeidsstopper og tilsvarende mindre når det er redusert arbeidsmengde, vil medføre vanskeligheter med å kunne tilby deltidsansatte høyere stilling eller heltidsansettelse.

NHO Reiseliv mener forslaget om at gjennomsnittsberegning kun skal forbeholdes bedrifter som er bundet av tariffavtale inngått mellom parter med innstillingsrett, er særlig problematisk. Dette fordi det vil ramme bransjer hvor dekningen når det gjelder landsomfattende tariffavtale er lav. Dette er tilfellet for overnatting- og serveringsbransjen. Bare rundt 6-7 % av bedriftene i bransjen er dekket av slik tariffavtale. Forslaget vil dermed bety at de fleste av våre bedrifter ikke lenger skal kunne praktisere gjennomsnittsberegning etter skriftlig avtale med tillitsvalgte.

Her er det viktig å peke på at det ikke er opp til bedriftene å avgjøre om de ansatte skal organisere seg og kreve landsomfattende tariffavtale. Det går utover organisasjonsfriheten om bedriften og en lokal fagforening/klubb av ansatte fratas muligheten for gjennomsnittsberegning, fordi de ikke er organisert på den måten forslagsstillerne ønsker. Det er de lokale partene som står nærmest til å vurdere hvordan arbeidet og arbeidstiden

skal innrettes. Avtaler om gjennomsnittsberegning er dessuten underlagt tilsyn fra Arbeidstilsynet, noe som sikrer at avtalene er reelle og i tråd med gjeldende lovverk.

For bedrifter som står overfor markerte svingninger i arbeidsmengde, er alternativet dersom forslaget vedtas, å bruke midlertidige ansettelse, herunder tilkallingshjelp, innleie eller permittering, der vilkårene for dette er oppfylt. Reglene om innleie fra bemanningsforetak er som nevnt, nylig er strammet betydelig inn, slik at mange bedrifter mangler det som verktøy for å møte svingninger i arbeidsmengde.

NHO Reiseliv fryktet at representantforslaget som har til hensikt å bedre vilkårene for arbeidstakere, i stedet vil få som konsekvens at bedrifter må redusere antall helårsstillinger, eventuelt justere ned de ansattes stillingsprosjenter, og i større grad må benytte midlertidige sesongkontrakter, for så å benytte permittering i lavsesong. I verste fall vil den bortfalte fleksibiliteten kunne føre til tap av arbeidsplasser mange steder i Norge, samtidig som norsk reiselivs konkurranseevne vil svekkes.

Med vennlig hilsen
NHO Reiseliv

Ole Michael Bjørndal
Fagdirektør Næringspolitikk